

ՄԵԾԱԹԻՆ որ յանուն Հայկայ հեղի- նակի աղբիս և լեզուի՝ յորում գրի բանս, կոչի շՅՅԲ և շՅՅՍՍՏՅՆ 'ի բնիկ ժողովրդե- նէն, իսկ յօտարաց ԵՐՄԵՆԻՆ կամ ԵՐՄԵՆԻ, յանուն Հայկածին նահապետացն Արմենակայ և Արամայ, և կամ ըստ պանծանաց բնակչացն ա- ռաջնոց՝ իբրև Արի-արանց երկիր. իսկ ըստ Սրբա- զան գրոց Երկիր ԵՐԵՐՍՏՅՑ. զետեղեալ կայ գրեա- թէ 'ի միջավայր հնոյ աշխարհի, յասիականն բաժնի, ընդ մէջ կրկին մէջերկրեայ ծովուց, Եբբսինեայ և Կաղբից, ձգեալ սարածեալ էրբեմն մօտ ցեղերս ծո- վուն մեծի, որ է բուն Միջերկրականն. բայց բնիկ սահմանք Հայոց որ և ՄԵԾ շՅՅԲ, յորոշումն Փո- քուն և այլոց աշխարհաց՝ որոց յետոյ տիրեցին, ամ- փոփին ընդ մէջ 36° 40' և 41° 50' աշարձանաց հիւ- սիական լայնութեան. և ըստ արևելեան աստիճա- նաց երկայնութեան միջօրեկին Բարիզու յ' 36° է յ' 47°, որ է ըստ արարատեանն Մասեաց երկայնութեան 6° ընդ արևմուտս և 6° ընդ արևելս:

2. Ըստ եզերոց աստիճանացդ սահմանին Մեծ Հայք՝ յարևմտից կողմանէ հարաւախաւուն Եփրատ գետով, որ անջրպետէն ընդ Փոքր Հայս, 'ի կողմանց Սևերակայ ցԱֆն. անտի և 'ի վեր լեբինք Ատրիտաւ- րոսի անջրպետէն ընդ կրկին Հայս ցտահմանս Պոն- տոսի. յորմէ աւելու հիւսիսային սահմանն ոլորեալ

առ Եգերօք (Աճարա) և Վրօք և Կուր գետով, մինչև 'ի Կովկաս լեբինս ընդ արևելս կոյս, և յայտ՝ կողմա- նէ սահմանի նովին գետով և լեբամբք և ծովօրն Կազ- րից, և խոնարհագոյն՝ Գիլան և Ատրպատական աշ- խարհօք. իսկ 'ի հարաւոյ՝ հնով աշխարհաւն Մարաց և նորով պարսիկ Քրգաստանաւ, և Ասորեստանեօք այսինքն՝ ըստ հիւսիսոյ Մուսուլ նահանգի ցՃեզբէ, և Միջագետօք՝ ըստ հիւսիսոյ Մծբնայ և Մարտինայ ցՏիարպէջեր և ցաշխարհն Եփրատացոց և ցնոյն գեա՝ յարևմուտս կոյս, մինչև 'ի կողմանս Սևերակայ, ուր և բոլորին սահմանքն: — Մեծածիք երկայնութիւն աշխարհին Հայոց յարմըկանէն Եփրատայ որ ընդ մէջ Մեջիսիսեայ՝ 'ի Փոքր Հայս, և Մասէնի՝ 'ի Մեծ Հայս, յարևմտից ընդ արևելս ձգի ցբազուկն Բագաւ- անայ, այն է Պաքու, յեզր Կասպիականին, իբրև ընդ 580 մղոն աշխարհագրական. և լայնութիւն 'ի հիւսիսոյ 'ի Կուր գետոյ առ Ազդրաւ՝ ցՄերհմէդաւ- պատ և ցՔաշաղէր քաղաքաւանս 'ի հարաւոյ ծո- վուն Արմիոյ ընդ մղոնս իբրև 340: — Միտահմուռ տա- րածութիւն երեսաց երկրի հնգետասան սեփական աշխարհաց Հայոց Մեծաց, և յարակից աշխարհացն՝ խաղտեաց 'ի հիւսիսի արևմտից, Ալուանից յարևելս և Ատրպատականի ընդ արևելս հարաւոյ, լինի իբրև 120,000 քառակոյս մղոն: